

[Aksel Larsen.]

sionen heller ingenting bestilte, for slet ikke at tale om dengang, vi havde en statsminister, der hed Knud Kristensen. Dengang blev der, hvis jeg ikke husker meget fejl, holdt 4 møder i forfatningskommissionen i løbet af 2 år. Man har ikke haft så travlt, og langsomheden i arbejdet har harmoneret fortvivlende dårligt med de højtidelige løfter, man var enig om at give befolkningen og i særdeleshed ungdommen i maj 1945, da den daværende statsminister, det ærede medlem hr. V. Buhl, stod hernede foran Christiansborg, modtog ungdommens fakkeltog og sagde: som tak for ungdommens kamp for Danmarks frihed kan jeg love, at nu skal den få valget.

Man har været 7 år om at sørge for, at det ikke er sket, og først i den allersidste tid har man haft travlt i forfatningskommissionen, så travlt, at jeg vover den påstand, og jeg kan bevise den, at det resultat, man nu forelægger, slet ikke er så grundigt gennemarbejdet, som man gerne vil give det indtryk af. I december og januar har man holdt møder så at sige på løbende bånd i forfatningskommissionens afgørende udvalg, og man har haft så travlt, at de, der her møder som anbefalere af det forslag, statsministeren har forelagt, ikke engang har haft tid til at skrive en egentlig betænkning, men at de i forfatningskommissionens betænkning kun har kunnet komme med en indledning, der optalte, hvilke medlemmer forfatningskommissionerne har haft, og hvor mange møder de har holdt, hvorpå man er gået over til at forelægge de nøgne paragraffer i forslag til Danmarks Riges Grundlov. Så travlt har man haft, og jeg skulle tro, at det bliver nødvendigt under behandlingen her i folketinget at kigge historien nærmere igennem for at se, om man ikke af rent tekniske, saglige grunde er nødt til at foretage adskillige rettelser.

Nu er det meget muligt, at det ærede medlem hr. Hans Hedtoft har ret i, at der vistnok spillede taktiske forhold ind, da statsministeren og regeringen pludselig fik travlt. Jeg vil ikke påtage mig at afgøre det, jeg siger kun, det naturligvis er meget muligt, men jeg tror snarere, at de to regeringspartier er kommet i tanke om, at partistillingen i landstinget er en anden og for dem mere ufordelagtig end her i folketinget, og at det derfor kunne være en taktisk fordel for dem at få forfatningskommissionens arbejde afsluttet nu

og landstinget afskaffet. Nu er det ikke, fordi præmisserne interesser mig så forfærdelig meget i den forbindelse. Hvilke præmisser de to regeringspartier end har haft, er jeg naturligvis glad for, at resultatet er blevet, at vi nu kan nå frem til det efter min mening eneste rimelige, nemlig etkammersystemet.

Men selvom taktiske overvejelser for regeringspartierne og måske for andre partier kan have spillet en rolle og været medvirkende til, at man fik så travlt, har jeg alligevel det indtryk, at det, der for alvor satte fart i arbejdet, var noget helt andet, det var indflydelse udefra. I det forelagte grundlovsforslag findes der en helt ny paragraf, en såkaldt udenrigsparagraf, der giver regeringen og rigsdagsflertallet beføjelse til helt eller delvis at opgive Danmarks suverænitet, at overdrage helt eller delvis den indenrigske myndighed til repræsentanter for fremmede magter eller, som man så smukt kalder det, til mellemfolkelige myndigheder. Og jeg kan ikke komme bort fra den tanke, at når man i en række vesteuropæiske lande på samme tid får den samme idé: at give sig til at arbejde med at ændre forfatningerne netop i denne retning, at indføje en sådan suverænitetsopgivende paragraf, så er det ikke, fordi man i hvert enkelt land selvstændigt har fået denne idé, men så er det, fordi man har bibragt dem denne idé; der er nogen udefra, der har sagt: vi anser det for nødvendigt, at I gør sådan og sådan.

Lad mig derefter sige et par ord i almindelighed om spørgsmålet forfatningen, og hvad er en forfatning. Derom synes der at herske nogen vildrede. Det forekommer mig ikke, at de ærede foregående ordførere har været helt klar over det.

En forfatning er en aftale, en kontrakt mellem borgerne og staten om borgernes rettigheder i forhold til staten. De frie forfatninger, der er skabt, er skabt derved, at borgerne overfor staten har sagt: nu vil vi have nogle rettigheder — og i kamp har tiltvunget sig disse rettigheder. Det er det, der i virkeligheden er indholdet af en forfatning og meningen med en forfatning. Og det er samtidig sådan, at en forfatningsudformning er en art statusopgørelse, hvor man søger et lovmæssigt udtryk for den økonomiske, politiske og sociale udviklingsgrad, som faktisk består i samfundet på det forhåndenværende tidspunkt. Forfatningen må således give udtryk for folkets politiske tra-